

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Cooperatio cum parato ad peccandum, numer. 65.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

probat, sed universim, ut universim ea utitur citatus Lessius: sed profecto omnes tres sententiæ sunt probabiles. Tantorum scilicet Doctorum sententias bonis rationibus innixas improbabilitatis censura notare nullus audebit.

d. Sanch. l. 1. in dec. c. 7. nu. 16.

64. Petes: potestne quis licitè invitare ad transgredienda præcepta illum, qui, modo dicto, jam transgressurus est, dicendo v. g. *apud me comede, Petrum percutite, Paulum occide, &c.* Respondendo, certum esse, sic absolute numquam posse; quia tunc invitaret ad peccandum exterius, seu ad exequendam malam voluntatem, quam mente transgressurus conceperat, quod semper est illicitum, quia actus exterior est peccati interioris complementum; & de hoc loquuntur Doctores cum eam invitationem fieri posse negant. At sub hypothese sic, primò: *Si omnino velis canare, cana apud me.* Secundò: *Si decepteris occidere Petrum vel Joannem, occide Petrum.* Tertiò: *Si violare vis Bertam, vel Catherinam, potius viola Bertam, &c.* putat Hurtadus, f. ex causa rationabili posse; Idem dic, si sic consulas: *Si vis furari à Petro pecuniam, fureris potius frumentum tali pecunia æquivalens;* quia invitatio, seu consilium hoc, cum sit conditionatum, videtur honestari posse à causa proportionata, qualis esset in primo, ne inurbanus quis appareat; in secundo, ne occidatur Joannes meus consanguineus: In tertio, ne violetur Catharina mea consobrina: In quarto, ut ego g. habeam facilius pe-

cuniam, quam à Petro expecto. Si criminofus non decreverit violare, occidere &c. alterum ex duobus, sed tantum unum, nil cogitans de altero, non posse me alium, de quo non cogitat, offerre, vel consulere, notat ibid. Hurtadus, & nos supra num. 12. & 13. de hac re aliquid insinuavimus.

e. Vasq. ar. 1. de scandalo n. 17. Castr. l. c. p. 10. num. 2. f. P. Hurta. 2. 2. d. 173. sec. 12. §. 162. apud Dianam p. 5. tr. 7. c. 7. citantem Ca. Sot. Arorium. g. l. de Lugot. 1. de iust. d. 19. sec. 2. §. 2. à n. 51.

Cooperatio cum parato ad peccandum.

65. Certum sit, paratum ad peccandum, non posse absolute invitari ad actum in se peccaminosum, quamvis ex hypothese possit, eo scilicet modo, & propter eandem rationem, quam ex Hurtado dixi num. præcedente. At nunc difficultas est, an quis sine ulla necessitate licitè possit, parato peccare, absolute offerre peccati occasionem, quæ ex se sit res indifferens, v. g. an parato comedere die jejunijs, liceat suppeditare cibos? an à parato usurario liceat mutuum petere? an à parato ministrare Sacramenta in mortali, liceat illa exposcere? idque præscindendo ab alia causa, sed ex eo solum, quod illi jam parati sint ea peccata committere, nam si parati non sint, alias causas requiri, modo paulo ante explicato, jam patet ex dictis.

66. Ut in superiore difficultate, ita & hic triplex est sententia, Ledesma h.

F 3

Manuel

Manuel i (quibus adde De Lugo loquentem de petente sine necessitate usuras ab usurario parato) consent posse. Sanchez m & Castrop. n negant: Hurtadus o & Diana p distinguunt. Ratio primæ sententiæ est, quia dum tu facis, quod tibi utile est, & non est malum, estque tale, quo alius rectè uti potest, si non utatur: sibi imputet.

h Petrus de Iedemat, 2. summa t. 27. c. 2. d. 4. i Manuel, t. 1. summa in 2. edit. c. 23. nu. 8. I De Lugo t. 2. de just. d. 25. sec. 11. §. 1. nu. 234. in Sanc. li. 1. in decal. c. 7. n. 15. n. Castrop. t. 1. tr. 6. d. 6. p. 10. n. 5. o Pet. Hurtad. 2. 2. d. 173. sec. 14. §. 174. p Diana. p. 5. tr. 7. ref. 8.

68. Ratio secundæ est, quia ex una parte tu es causa, ut hic & nunc hoc singulare peccatum committatur; & ex alia charitas dicat, ut quoties commode potes, non coopereris cum ruina spirituali proximi: at jam commode potes, quia supponimus, in te nullam adesse causam, ergo &c. Vides discrimen? in transgressuro, de quo à num. 62. non potest à te impediri peccatum, quia is certò peccavit interre, licet nondum exterius: at paratus, de quo hic loquimur, nondum peccavit actu, ne interne quidem, sed est solum habitu dispositus ad peccandum: propterea ergo secundæ sententiæ docet, adesse obligationem non ponendi eas actiones, ne scilicet contrahatur ad hoc peculiare peccatum.

69. Ratio, & simul explicatio tertiæ sententiæ est, quia non obligamur continere nos ab actionibus ex se non malis, nec spem mali habentibus,

quando proximus ex pura malitia ijs abutitur ad peccandum: est enim tunc scandalum passivum, quod vocant pharisaicum. At quando proximus peccat ex passione vehemente, idest, ex fragilitate, seu infirmitate, ad quam reducitur etiam ignorantia culpabilis non affectata, tenemur, sub pœna peccati scandalii (quod vocant scandalum passivum pusillorum) nos continere à prædictis actionibus, saltem quando nulla causa adest, cur eas faciamus, ut fuit in tractatu de scandalo. Quare quando proximus (ait hæc tertia sententiæ) est paratus peccare ex malitia, possumus, ut dictum est, cum eo cooperari, quia esset scandalum pharisaicum, quod non tenemur vitare: at vero quando est paratus peccare ex passione, non possumus, quia est scandalum pusillorum, quod tenemur vitare, & solum causa proportionata nos excuset.

70. Atque hinc Hurtadus pp colligit, posse semper ab usurarijs sine ulla causa peti mutuum, etiam signatè, q ad usuras; & ex Azorio r colligit Diana s à parato ministrare sacramenta in mortali, v. g. à Sacerdote pravo, qui in templo confessiones excipit, posse peti, ut ea ubi ministret, quamvis commodè eadem ab alio habere valeas, quia cum usurarij, & ejusmodi Sacerdos sint parati, non ex passione, sed ex malitia peccant.

pp Hurtad. ibid. apud Dian. l. c. q Sanc. li. 3. in dec. c. 8. nu. 27. Val. Mol. Bann. apud Dian. l. c. r Azor. p. 2. lib. 12. c. 17. q. 7. s Diana p. 5. tr. 7. ref. 4.

71. Et sub prædicta distinctione colligit Vasquez, t mulierem orna-

nam juxta consuetudinem patriæ, posse domo exire, causa audiendi Misfam, vel se recreandi, etiam si sciat, aliquem vel aliquos ex malitia peccaturos; at si sciret, aliquos ex infirmitate lapsuros, debere se aliquoties abstinere, non autem semper; quia pro semper, adest causa excusans, nempe notabile mulieris incommodum. Idem tamen advertit, nunquam judicandum esse peccatum ex infirmitate, vel ignorantia, nisi cognoscatur qualitas & conditio personæ, de qua timeatur. Hæc ex illo, quid enim nos de prædicta muliere sentiamus, diximus cum Sanc. supra num. 27.

¶ *Vasquez opusc. de scandalo art. 8. dub. 2. num. 20. et n. 28.*

72. Sed adversus hanc tertiam sententiam duo meis Lectoribus propono: Primò, si nos hic sermonem de parato ad peccandum facimus, semper locutio erit de peccato ex malitia: siquidem enim peccans ex passione, vel ignorantia culpabili, si est paratus ac dispositus ad peccandum, convincitur, ex malitia velle peccare: id enim ostendere videtur illud, esse paratum; neque enim, qui ex fragilitate peccat, dicitur esse paratus ad peccandum: quare distinctio hujus tertie sententiæ locum hic non habebit. Secundò, illa distinctio scandali pharisaici, & pusillorum, saltem quantum facit ad nos, non videtur sibi constare; cum enim etiam ille, qui peccat mortaliter ex fragilitate, ita supponatur peccare, ut sufficiens potius de liberatione, & sua culpa in peccatum trahatur, à quo absolute posset se cum divina gratia (quæ semper præsto est)

liberare; secus enim, mortaliter non peccaret; ideo omne mortale peccatum (dicit aliquis) est ex sufficienti malitia, constituyente scandalum, quod vocas pharisaicum, & consequenter sine obligatione illud vitandi, etiam in hac tertia sententia.

Probabiliorem ergo puto secundam; primam tamen non improbabilem; tertia denique propter auctoritatem docentium, ne à probabilitatis finibus excludatur.

CAPVT SECVNDVM.

Polycrates seu Filiorum instructor. Dialogus plura complectens de

Charitate debita parentibus filiis.

IAm propius, his præmissis de charitate in universum, ad charitatem debitam parentibus accedamus; & quidem ad meum lectorem à labore inter legendum suscepto sublevandum, multa ex his, quæ huic titulo præfixi, Dialogorum more disputare, animus est. Sic nimirum fiet, ut utile miscendo dulcibus, altius & jucundius in animos multiplicis hujus questionis veritas infillatur.

§. I.

Introductio Dialogi.

PAnormi in Vrbe felicissima, plurimus ubi honestarum numerus incolit familiarum, degabat vir omni virtute præditus, uxori pari honestate, modestia, prudentia supra mulieres claræ à juvèrute conjunctus, Plutogenes nomine, divitijs affluens, domoq; ampla, ac villa nō procul ab Vrbe